

(3322)

יצרת שום דבר ואינה פרעלת שנוי בחפץ. אף על פי כן היא נחשבת למלאכה לפי שמקומו של כל חפץ גם הוא נחשב חלק מהותו. ואם משנים את מקומו נחשב הדבר למלאכה. וראה הסברו של הרב ש"ך הירש בפירושו על התורה, ריש פרשת ויקהל.

אבל, כל זה נכון בחפצים לפי שהם דוממים ואין להם כושר תנועה עצמית ולכן מתיחסים הם אל מקומם וכל טלטול ממקומם נחשב למלאכה (בגדרי הוצאה). אבל אנשים חיים אינם מתיחסים כך למקומם שהרי הרי נשאו את עצמו, כלומר, יפול הוא ורגל הוא לשאת את עצמו ולשנות מקומו. וא"כ, גם כשאחר נשאו אותו אין הדבר נחשב לו לפעילות חשובה של מלאכה שתרי הרי הוא בעל תודעה עצמית ואם הסכים שינשאו אותו, למעשה הוא החליט על שנוי מקומו.

ולכן בבעי"ח נחלקו רבי נתן ורבנן. היות ולבעי"ח אמנם יש היכולת להתנועע אבל בשעה שנושאים אותם היות הם, משרבטי נפשיהו (מגלים התנגדות) אין להם את החלטת להתנועע עתה.

ולפי ביאור זה נבין היטב ובפשוט מדוע חולה וכפות (לפי רוב הדעות גם תינוק) נחשבת נשיאתם להוצאה. לפי שאינם יכולים בשלב זה לשאת עצמם ולנוע ממקום למקום והרי הם כחפצים הצמודים למקומם. וממילא, הוצאתם למקום אחר נחשבת למלאכה.

הרמב"ם בהלכות שבת פרק י"ח הלכה ט"ז כתב: "המוציא בהמה חיה ועוף אעפ"י שהם חיים חייב אבל אדם חי אינו משאוי. ואם היה כפות או חולה המוציא אותו חייב".

הרי שהרמב"ם תרגם את המושג "שהוא נשאו את עצמו" בכטוי, "אדם חי אינו משאוי". אין הוא נחשב למשא.

ואולי זו כוונתו. שאין הוא משאו כחפץ דומם אלא בעל כח חיים לסטל עצמו. מי שדרך כלל נשאו עצמו אין חייבים על נשיאתו, שכן נשאו אינו תופך למשא.

הביאו לכאן כיון דמעצמו יכול לבא לכאן בלא שום מלאכת משא אדם ולכן אף שנעשה העתקתו מרה"י לרה"ר ע"י משא אדם אין לזה חשיבות המלאכה. והוצאה כיון דלא ניכר בהדבר שנעשה בה מלאכה. וזהו פירוש נשאו את עצמו לא שעתה בעת שנשאו האחר הוא גם נשאו עצמו שזו אינו טעם לפסור אלא על עצם ההעקה ממקום למקום היא נשאו את עצמו וכל הרה"ר אותו במקום אחר מכפי שהניחו לא ישאל איך בא לכאן דהרי נשאו את עצמו ויכול לבא לכאן בלא שום מלאכה לכן אין לזה חשיבות מלאכה אף שנעשה ע"י הוצאת אדם דאין ניכר בוה מלאכה.

(ר"ע 118-119 ע"ב)

אבל צריך להבין טעם פסור דהי נשאו את עצמו דנהי שהוא נשאו את עצמו ומיקל מ"מ הא גם משא קל מאו חייב בשבת ועיין בתוס' שבת דף צ"ד שהקשה זה הר"י בד"ה שהתי "66

והנבין לע"ד דממשכן ילפינן להחשיב הוצאה למלאכה בדבר שמוכר וניכר שנשאוהו לכאן דכשהיה תופך ברה"י ועתה הוא נמצא ברה"ר ניכר וידוע לכל שנשאוהו לכאן דא"כ לא היה אפשר להתפץ להיות ברה"ר וזהו חשיבות מלאכה דהוצאה כיון דבלא מעשה אדם לא היה נעקם ממקומו הראשון וכל רואה תופץ מונח באיזה מקום שואל מי הביאו לכאן אבל האדם שהולך בעצמו וכשרואין אותו ברה"ר אף שידוע שהיה מתחלה ברה"י אין כאן שאלה מי

חיים שבתו

החי נושא את עצמו

הגמרא במסכת שבת דף צ"ד ע"א מביאה תוספתא פרק ט' משבת: "המוציא בהמה חיה ועוף לרה"ר בין היין ובין שהושינן חייב. רבי נתן אומר על שחושיו חייב ועל היין פסור שהחי נושא את עצמו". ומביאה דברי רבא "אפילו תימא רבי נתן ע"כ לא פליגי רבנן עליה דרבי נתן אלא בבהמה חיה ועוף דמשרבטי נפשיהו אבל אדם חי דנושא את עצמו אפילו רבנן מודדי". ובסוף הסוגיא שם, "ומודה ר' נתן בכפות".

והגמרא במסכת יומא דף ס"ו ע"ב אומרת: "אמר רב ששת, לומר שאם היה חולה מרכיבו על כתפו, כמאן דלא כר"ג, אפילו תימא רבי נתן חלה שאני".

וכתב רש"י שם, "חולה שאני דהשתא לא נושא את עצמו הנושא מחלה שבת".

רגילים לפרש את המושג החי נושא את עצמו במובן שהחי קל יותר מאשר המת כאשר מצינו בפרק תניוקין במסכת גיטין במעשה דרבי יוחנן בן זכאי, "דאיננה ידעי דחייא קליל ממיתה".

גם אם נבין פשר דבר שהי קל מן המת אין זה מסביר את הסוגיא בשבת שנפסקה להלכה. מכיון שאם כן מה טעם נשיאת חולה בשבת יש בה משום הוצאה, ואם נאמר שחולה כח חיותו קטן ולכן אינו מיקל עצמו (וכ"כ המאירי), מלבד שזה קשה מעצמו שיכח חיותו קטן, קשה מה נאמר בכפות. וכי מאחר שכפתותו כח חיותו קטן? וכי משקלו שונה מאשר מי שאינו כפות הרי שניהם חיים?

ועוד קשה מאד על פירושו זה קושית התוס' בשבת: (ד"ה "שהחי נושא את עצמו"), "תימא לר"י למה פסור דאי משום שהחי מיקל עצמו וחלא אפילו במשא קל יותר חייב". וכי יש תבדל בין משא קל למשא כבד לענין הוצאה בשבת?

ובתוס' שם המש"ד: "ואי משום דשנים שעשאוה פסורים (וכאן גם החי בנישא הוא משתתף בנישיאה כי מיקל עצמו) הא הרי זה יכול היה אינו יכול שאין הנישא יכול ליישא עצמו בלא הנושא והנושא יש בו כח לנושאו אפילו היה מת, ואומר ר"י דממשכן גמרינן שלא הוי נושאי דבר חי שהתחשים והאילים היו הולכים ברגליהם והחלוזן מיד היו פוצעים אותו טרם מותו...". והלסיף הפנ"י שונוה ר"י דוקא בהוצאה שהיא מלאכה גרועה או לא היה במשכן כיה"ג אינו חייב עליה. לא פירש ר"י את הכטוי שהחי נושא את עצמו לפי באורה.

הרי כבר קבעו הראשונים שהוצאה מלאכה גרועה היא. והטעם, משום שאינה ואולי אפשר לפרש בדרך אחרת כונת הגמרא שיהחי נושא את עצמו.

✓

✓